

Więcej szacunku dla młodego wizerunku

Wizerunek dziecka, zgodnie z przepisami prawa, stanowi dane osobowe wymagające szczególnej ochrony. To zarówno zdjęcia i nagrania przedstawiające konkretną osobę, jak również sposób, w jaki jest ona postrzegana w przestrzeni publicznej. Elementem szeroko rozumianego wizerunku dziecka w sieci jest też jego cyfrowy ślad, czyli aktywność w sieci, np. polubienia lub komentarze pozostawione w mediach społecznościowych.

Wiele szkół i placówek edukacyjnych udostępnia zdjęcia lub filmy z lekcji oraz wydarzeń, na których znajdują się wizerunki dzieci. Decydując się na takie publikacje, szkoła powinna podejść do tego niezwykle rozważnie, zawsze mając na względzie dobro dziecka.

Regulacje prawne dotyczące wizerunku

Art. 47 Konstytucji	Każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym.
Artykuł 16 Konwencji o Prawach Dziecka	Żadne dziecko nie będzie podlegało arbitralnej lub bezprawnej ingerencji w sferę jego życia prywatnego, rodzinnego lub domowego czy w korespondencję ani bezprawnym zamachom na jego honor i reputację. Dziecko ma prawo do ochrony prawnej przeciwko tego rodzaju ingerencji lub zamachom.
Art. 23 Kodeksu cywilnego	Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek [...] pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.
Art. 81 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych	Rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej. W braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie.

Ważne! Ustawa Prawo oświatowe nie nakłada na szkoły i inne placówki obowiązku relacjonowania wydarzeń z wykorzystaniem zdjęć zawierających wizerunki dzieci.

Skala problemu

Publikowanie zdjęć dzieci w sieci to szeroki problem. **Prawie co drugi (45,5%)** nastolatek przyznaje, że rodzice lub opiekunowie publikują jego zdjęcia w swoich mediach społecznościowych. Aż **23,6%** młodych odczuwa w związku z tym zawstydzenie. Natomiast **18,8%** jest z tego faktu niezadowolona¹.

Jakie ryzyko niesie ze sobą publikowanie zdjęć lub nagrań dzieci?

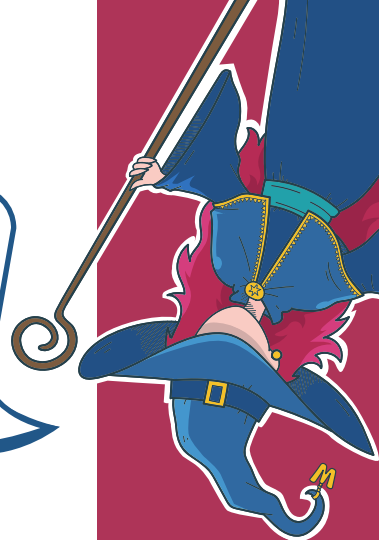
- Naruszenie godności dziecka.
- Odebranie dziecku prawa do samodzielnego kształtowania swojego cyfrowego wizerunku.
- Narażenie dziecka na hejt, cyberprzemoc oraz krzywdzące komentarze innych osób, zarówno w sieci, jak i poza nią.
- Modyfikowanie zdjęć lub nagrań przez osoby trzecie, tworzenie memów, deepfake² czy nawet deepnude³ przedstawiających dziecko.
- Umożliwienie osobom o złych zamiarach nawiązania kontaktu z dzieckiem poprzez udostępnienie w sieci zbyt wielu informacji.
- Możliwość wykorzystania materiałów z wizerunkiem dziecka w celach przestępczych (np. do fałszywych zbiorów, a nawet pornografii).

¹ NASK, NASTOLATKI 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów i rodziców, NASK, 2023.

² Deepfake to technologia sztucznej inteligencji, która tworzy realistyczne, fałszywe obrazy, filmy lub nagrania dźwiękowe, często wykorzystywana do zamiany twarzy lub głosu.

³ Deepnude to technologia, która pozwala na generowanie nagich obrazów osób na podstawie ich zdjęć, także w pełnym ubraniu.

Należy upewnić się, że na zdjęciu lub filmie nie ma dodatkowych elementów z informacjami, które mogą umożliwić rozpoznanie dziecka (np. dyplom z nazwiskiem i klasą lub nazwa szkoły). Udostępnianie takich materiałów jest bardzo ryzykowne.

Wizerunek dziecka w szkole – dobre praktyki:

- Powiedz dziecku o planowanym wykonaniu jego zdjęć lub nagrań.
- Każdorazowo poinformuj jego rodziców lub opiekunów prawnych. Zgoda powinna dotyczyć każdego udostępnionego zdjęcia i filmu z wizerunkiem dziecka. Przekaż im również informacje o przetwarzaniu danych osobowych⁴.
- Formularz zgody powinien być zrozumiały i przejrzysty. Żaden jego element nie może budzić wątpliwości rodzica lub opiekuna prawnego.
- Zawsze pytaj dziecko o zgodę na zrobienie i publikację zdjęcia/nagrania. Zgoda rodzica nie jest równoznaczna ze zgodą dziecka.
- Uszanuj zdanie dziecka, jeśli nie chce znaleźć się na zdjęciu lub nagraniu.
- Dziecko zawsze ma prawo wziąć udział w konkursie, apelu czy zabawie. Zgoda rodzica lub opiekuna na udostępnienie wizerunku dziecka nie może warunkować jego udziału w aktywnościach.
- W przypadku braku zgody, zadbaj o komfort dziecka, aby unikać przykrych dla niego sytuacji, np. wypraszania go z kadru.

⁴ Zgodnie z RODO oraz wynikającym z niego obowiązkiem informacyjnym, rodzic lub opiekun prawny musi otrzymać informacje o przetwarzaniu danych osobowych dziecka.

Jeśli publikować wizerunek, to w jaki sposób robić to bezpiecznie?

- Na początku roku szkolnego wspólnie z rodzicami i dziećmi ustal jasne zasady publikowania wizerunków uczennic i uczniów. Omówienie takich reguł buduje zaufanie i pomaga w utrzymaniu dobrych relacji.
- Po uzyskaniu formalnej zgody rodzica lub opiekuna prawnego, zapytaj również o zgodę dziecko – to ważne, by mogło decydować o swoim wizerunku.
- Przemyśl, czy konieczna jest publikacja danego materiału, a jeśli tak, jaki jest cel publikowania zdjęcia lub filmu przedstawiającego dziecko.
- Zastanów się, czy zdjęcie lub nagranie nie pokazuje dziecka w ośmieszającej lub krępującej sytuacji, która mogłaby naruszyć jego godność teraz lub w przyszłości.
- Przed udostępnieniem materiałów sprawdź, czy publikacja wizerunku nie naruży prywatności dziecka i czy nie znajdują się tam informacje, które należy chronić (np. imię, nazwisko lub klasa).
- Publikując materiały wizualne, zadbaj o odpowiedni kontekst sytuacji i unikaj udostępniania wizerunków dzieci w niejasnych lub mylących okolicznościach.
- Po publikacji zdjęć lub filmów poinformuj dzieci oraz rodziców, gdzie i w jakim celu zostały udostępnione. Pamiętaj, że na prośbę dziecka lub rodzica, materiał należy usunąć.
- Porozmawiaj z uczniami, aby byli ostrożni w publikowaniu własnych zdjęć oraz informacji o sobie. Wyjaśnij, dlaczego jest to ważne.

! Dobrym rozwiązaniem dla szkół jest opracowanie oraz wdrożenie regulacji szkolnych dotyczących publikowania wizerunków uczennic i uczniów w ramach Standardów Ochrony Małoletnich. Mogą się tam znaleźć zasady ochrony wizerunku, w tym procedura uzyskiwania zgody dzieci i rodziców na publikację wizerunku. To bardzo ważne, aby takie regulacje zostały przygotowane w dialogu z rodzicami oraz samymi dziećmi.

Organizator kampanii:

Partner:

Patronat honorowy:

Wspierają nas:

NASK

unicef
dla każdego dziecka